

Funktionsprogram för byggande av särskilt boende

Gäller projekt:
Herrevad

Datum:
2026-04-01

HALLSTAHEM

Funktionsprogram

2026-04-01 ver 1.0

Framtaget av Projektgruppens deltagare från
Hallstahammars kommun
Hallstahem, Archus Affärsutveckling & Projektledning
2026-04-01

Innehåll

1.	Introduktion	6
1.1.	Syfte och bakgrund	6
1.2	Lagar som styr	7
1.3	Litteratur	7
1.4	Mer information.....	7
1.5	Målgrupper	7
1.6	Övergripande målsättning för särskilt boende	8
2.	Den inre miljön.....	8
2.1	Tankar och känslor att ha med sig	8
2.2	Första mötet.....	9
2.3	Färgsättning	9
2.4	Skyltning inom hela byggnaden	9
2.5	Golv	10
2.6	Dagsljus	10
2.7	Belysning	11
2.8	Ljudklass	11
2.9	Inneklimat	11
2.10	Städ	12
2.11	Dörrar	13
3.	Rumsfunktioner	14
3.1	Viktigt med logistik, flöden och samband	14
3.2	Boendets yttre närmiljö	17
3.2.1	Huvudentré	18
3.2.2	Rullstolsförråd	19
3.2.3	Parkering	19
3.3	Allmänna utrymmen	19
3.3.1	Entrélobby.....	20
3.3.2	Samlingsrum.....	20
3.3.3	Små träffpunkter, målpunkter.	20
3.3.4	Duschrum	20
3.3.5	Förråd.....	21
3.4	Gemensamma funktioner för personal på särskilt boende	21
3.4.1	Personalentré.....	21
3.4.2	Cykelparkering	21

3.4.3	Personalrum	21
3.4.4	Plats för laddningsstationer	22
3.4.5	Omklädningsrum	22
3.4.6	Personalkläder	23
3.4.7	Vilrum	23
3.4.8	Kontor	23
3.5	Gemensamma funktioner på särskilt boende	23
3.5.1	Läkemedelsrum	23
3.5.2	Desinfektionsrum	24
3.5.3	Vårdrum	24
3.5.4	Övernattningsrum	25
3.5.5	Fastighetsskötsel och vaktmästeri	25
3.5.6	Tillagningskök	25
3.5.7	Varumottagning till kök	25
3.5.8	Förvaring	26
3.5.9	Uppställningsrum för värmevagnar	26
3.5.10	Produktionskök	26
3.5.11	Restaurang	28
3.5.12	Personalytor tillhörande enheten för tillagningskök	28
3.5.13	Flödeschema tillagningskök	28
3.6	Avdelningar	29
3.6.1	Gemensamma utrymmen inom avdelningen	29
3.6.2	Kök med matplats	29
3.6.3	Vardagsrum	31
3.6.4	Korridor	31
3.6.5	Balkong/uteplats	31
3.6.6	Teamrum	32
3.6.7	Personaltoalett	32
3.6.8	Städutrymme på avdelningarna	32
3.6.9	Rum för spoldesinfektor	32
3.6.10	Avdelningsförråd	33
3.6.11	Sophantering	33
3.7	Den enskilda lägenheten inom avdelningen	33
3.7.1	Entré/hall	34
3.7.2	Pentry	34
3.7.3	Vardagsrum/sovplats	35

3.7.4	Taklyft.....	35
3.7.5	Badrum.....	35
3.7.6	Förvaring	36
3.8	Ekonomiutrymmen	36
3.8.1	Grovtvättstuga	36
3.8.2	Förrum till grovtvättstuga	37
3.8.3	Varutransporter - varuintag	37
3.8.4	Städcentral	37
3.8.5	Centralt soprum	37
3.8.6	Riskavfall	38
3.8.7	Hissar.....	38
3.8.8	Centralförråd.....	38
3.8.9	Hjälpmedelsförråd	38
3.8.10	Säsongsförråd.....	38
4.	Verksamhetsanknuten teknik	38
4.1	Trygghetsskapande teknik	39
4.2	Funktioner för att påkalla hjälp från personal	40
4.3	Funktioner för verksamheten	40
4.4	Samordning	41
4.5	Media	41
4.6	Hörslingor.....	41
4.7	AV-utrustning	41
5.	Fastighetsanknuten teknik.....	41
5.1	Datakommunikation	42
5.2	Passagesystem/Lås.....	42
5.3	Porttelefon	43
5.4	Brand	43
5.5	Numrering av larm	43
5.6	Inbrottskydd	43
5.7	Åskskydd.....	44
5.8	El – reservkraft	44
5.9	Nödvatten	44
5.10	Övrigt.....	44

1. Introduktion

Begrepp som används i dokumentet

Boende = personen som hyr sin egen lägenhet på det särskilda boendet.

Lägenhet = den enskildes bostad på det särskilda boendet.

Avdelning = den enhet som den boendes lägenhet tillhör.

HG = Hyresgäst.

E = Entreprenör.

1.1. Syfte och bakgrund

Funktionsprogrammet vänder sig till dig som ska rita, projektera, bygga om eller bygga ett nytt särskilt boende i Hallstahammars kommun.

Särskilt boende är ett hem och ska inte upplevas som en institution. En hemlik miljö eftersträvas för att boende och närstående ska känna tillhörighet. Oavsett fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsnedsättningar ska miljön stimulera till egna aktiviteter. Lokalerna behöver innehålla utrymmen och resurser som möjliggör detta. Särskilda boendet består av den egna lägenheten och gemensamma delar där de boende kan delta i aktiviteter, umgås och äta tillsammans. I varje projekt ska det undersökas möjligheter till samnyttjande av lokaler.

Hallstahammars kommun har en vilja att varje boende ska ha cirka 90-95 kvm/BTA för att ekonomisk hållbarhet ska uppnås. I varje projekt ska hänsyn tas till att skapa effektivitet för personal, livsmedel- och varuhantering.

Med syfte att öka den enskildes självständighet, aktivitet, delaktighet och integritet, lägger Hallstahammars kommun stor vikt på boendemiljöns utformning och trygghetsskapande teknik.

Särskilda boendet ska utformas så att det bedrivs en säker vård utifrån hälso- och sjukvårdslagen. Det är viktigt att beakta ökad mottaglighet för infektioner genom nedsättning av allmäntillstånd eller sjukdom. En betydande risk för smittspridning finns inom särskilt boende och därför måste samma vårdhygieniska principer tillämpas som för vården i övrigt.

Hallstahammars kommun och Hallstahem har en hög miljöprofil och värnar om ekologisk hållbar utveckling, energisnålt byggande samt drifteffektivitet. Byggmateriel ska väljas för att undvika framtida miljöproblem. Valda materiel ska kemiskt passa ihop, utfasningsämnen tillåts inte. Produkter som medför risker för människor och miljö ska undvikas, till exempel ska beslag vara nickelfria.

Hallstahammars kommun och Hallstahem avser att uppföra byggnaden i enlighet med miljöbyggnad silver.

1.2 Lagar som styr

Kommunen ska enligt socialtjänstlagen erbjuda god omsorg utifrån enskildas önskemål och behov. När behovet inte längre kan tillgodoses i den enskildes hem, ska kommunen erbjuda ett särskilt boende anpassat för den enskildes behov. Inom särskilt boende ska det erbjudas trygghet och omsorg samt hälso- och sjukvård av personal med rätt kompetens.

Den verksamhet som ska bedrivas och husens utformning styrs av bl.a Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen, Arbetsmiljölagen, Plan- och bygglagen, Livsmedelslagen. Listan är exempel på lagar men den är inte uttömmande.

Bygg ikapp, Svensk Byggtjänst, är den byggnorm som gäller för byggnation av särskilt boende och den är överordnad BBR. För tillgänglighet gäller senaste utgåvan Bygg ikapp före BBR vid konflikt dem emellan.

1.3 Litteratur

Arkitekt och fastighetsägare **ska** använda sig av kunskapen i följande litteratur vid utformandet av ett särskilt boende:

- Miljöanpassningar som bidrar till ökad delaktighet, Myndighet för delaktighet.
- Checklista - Miljöanpassningar som bidrar till ökad delaktighet, Myndigheten för delaktighet.
- Att vända intresset bort från dörrarna, Socialstyrelsen.
- Välfärdsteknologi och miljöanpassningar, Myndigheten för delaktighet.

1.4 Mer information

- Inslag SVT www.youtube.com/watch?v=gSWhyzXRjxU
- www.demenscentrum.se/Publicerat/video
- Hallstahammars kommunhemsida www.hallstahammar.se

1.5 Målgrupper

De som får lägenhet på ett särskilt boende har omfattande behov av service och omvårdnadsinsatser som inte är tillfälliga. Behoven kan vara både fysiska och psykiska. Boendet ska vara anpassat för personer med kognitiv svikt så som exempelvis demenssjukdomar. På det särskilda boendet ska man kunna bo kvar oavsett vilket vårdbehov man får i framtiden. Detta medför att det måste finnas

tillräckligt med ytor i exempelvis korridorer, hissar och gemensamhetsytor för att möta behov av att kunna förflytta sig oavsett vilka hjälpmedel som boende har. Är du sängliggande ska du även då kunna vara i gemensamhetsytor, balkong och trädgård. Personen ska kunna transporteras till dessa ytor liggandes i sängen (*det pågår en utredning om dörrbredd på balkongdörr*).

1.6 Övergripande målsättning för särskilt boende

- Respekt för personens integritet, trygghet och valfrihet ska utgöra grunden.
- Erbjudas ett gott liv för de som bor där.
- Ge god vård och omsorg i en trygg och hemlik miljö.
- Erbjudas möjlighet till aktivt liv och meningsfull tillvaro oavsett hälsotillstånd.
- Vara en arbetsplats där anställda har god arbetsmiljö.
- Konstnärlig utsmyckning kan bidra till att skapa trygghet, välbefinnande och sinnesstimulering för de som vistas i boendet.

2. Den inre miljön

2.1 Tankar och känslor att ha med sig

Ett särskilt boende utgör för många hela deras livsrum. När krafterna sinar och orken inte finns att ta sig till centrum för att handla eller till parken, då flyttar vi "torget och parken" till det särskilda boendet. När vi bygger våra särskilda boenden vill vi skapa fina miljöer med kvalitet i trädgård, bra rumsgestaltning och med fin utsikt. Vi vill att flera sinnen ska stimuleras i ett särskilt boende.

Det finns idag svensk forskning och kliniska studier som tydligt visar samband mellan livskvalitet och genomtänkt boendemiljö för äldre. En god vård- och boendemiljö ger trygghet, välbefinnande och igenkänning. Rätt utformad miljö stödjer dagliga aktiviteter och kan bidra till att undvika att skador uppstår. Forskningen lyfter fram att boendemiljöns färg, ljus, ljud och symboler är viktiga förutsättningar för en personcentrerad vård. Personer med demenssjukdom eller nedsatt syn är hjälpta av rätt användande av färg, kontraster och ljus för att orientera sig i boendemiljön. Även i de nationella riktlinjerna för vård och omsorg om personer med demenssjukdom (Socialstyrelsen 2017) betonas vikten av god boende- och vårdmiljö som stöd för stimulans, meningsfullhet, social gemenskap och trygghet.

Vision:

Min avdelning är mitt kvarter och här har jag min lägenhet. Vi är 8 personer som bor i vår avdelning. I min lägenhet har jag vardagsrum, sovplats, badrum, hall och pentry. I min avdelning finns det olika platser där vi kan träffas och prata eller bara vara för sig själv. I vår matsal får vi god mat och när vädret tillåter kan vi avnjuta måltiden på vår uteplats. När jag vill gå till centrum går jag till samlingsrummet. Där finns något att titta på och det är där det händer – bio,

underhållning, gymnastik och där finns människor. Där kan vi även fika eller äta lunch tillsammans.

Vägen till centrum är trevlig att gå. Där finns små ställen där jag kan sätta mig eller bara stanna och titta ut i vår trädgård. När jag vill gå till parken går jag ut i vår trädgård utan att vara rädd att gå vilse. Trädgården ger mig möjlighet att se växterna spira och ändra färg under årets alla säsonger, smaka på sommarens bär och använda alla mina sinnen.

2.2 Första mötet

Huset är inbjudande och omgivningen gärna lummig. Marken är jämn, det finns bänkar att sitta på och något vackert att titta på. Bilarna kan köra runt, de slipper backa vid entrén och det är enkelt att stanna nära entrén. Det känns positivt att komma hit, behagliga och vägledande färger, sittgrupper att slå sig ner i och en ombonad miljö. Känslan av att de som är i huset bryr sig och uppmärksammar de boende om de behöver hjälp.

Det första mötet med boendet är viktigt för de som ska bo där, för de som ska arbeta eller besöka sina nära. Vi vill förmedla en känsla av trygghet och omsorg.

2.3 Färgsättning

Färgsättningen i ett särskilt boende är viktig. Genom tydlig färgsättning underlättar orientering för de boende. Det ska vara tydligt i hela boendet, från entré, via hissar och på varje våningsplan.

Färgsättning ska ske i samarbete med äldreförvaltningen och projektgruppen.

För att skapa en lätt orienterbar miljö ska behoven hos personer med synnedsättning och demenssjukdom ses som normgivande. En kombination av lugn och tydlighet eftersträvas i färgsättningen. Det ska vara lätt att se gränser mellan golv, väggar och tak.

2.4 Skyltning inom hela byggnaden

Skyltning i ett särskilt boende är av stor vikt. Genom tydlig skyltning underlättas orienteringen. Alla hänvisningsskyltar ska vara anpassade utifrån målgruppen avseende kontrastfärg och teckenstorlek. Behoven hos personer med demenssjukdom och synnedsättning ska vara normgivande vid utformning av skyltar. Utvändiga skyltar ska belysas.

Utformningen av skyltarna ska ske i samarbete med ansvarig strateg inom äldreförvaltningen och projektgruppen. Skyltarna ska följa gällande regler för tillgänglighet och tas fram i samarbete med Hallstahammars kommun.

2.5 Golv

Golven får inte ha starka kontraster i kulör och mönster då det kan upplevas som nivåskillnader eller hål. Blanka golv ska undvikas eftersom de kan upplevas som hala och obehagliga att gå på.

Funktionskrav

Golven ska vara lättstädade och tåla våta städmetoder. Utsatta hörn i allmänna utrymmen ska förses med hörnskydd som ska vara så hemlika som möjligt. Högre golvsockel ska i korridorer som påkörningsskydd.

Exempel:

2.6 Dagsljus

Med åldern följer ökat behov av ljus och ökad känslighet för bländning. Därför ska korridorer och rum som har direkt motljus förses med solfilm och/eller markiser.

Solen är en viktig energikälla för äldre. Viktigt att placering av hus och fönster ger behagligt ljus inomhus och vackert att titta ut. Fönster ska ha låga bröstningar så de boende kan titta ut från sin säng eller rullstol. Låga bröstningar gäller även i allmänna utrymmen. Om bröstning är under 600mm behövs en markering. Fönstret får dock inte vara ända ner till golvet på grund av att målgruppen kan uppleva det som otäckt.

Alla fönster i boenderummen ska vara förberedda med gardinstång och i alla övriga utrymmen med flerspårig gardinskena i tak. Det ska även finnas flerspårig gardinskena vid invändiga glaspartier samt på inglasade balkonger.

2.7 Belysning

Bra belysning ska ge väl avvägd fördelning mellan allmänljus och riktat ljus samt belysa det som är viktigt i rummet. Genom olika typer av ljus blir upplevelsen av rummet starkare. Växter och konstverk belyses och skapar hemkänsla. Trappor kan förses med ledljus och trappträcken belysas för att underlätta för personer med nedsatt syn och orienteringsförmåga.

En viktig parameter för belysning är att använda belysning som verktyg för att skapa rutiner både i avdelningen och i lägenheten. Där ska man kunna ställa in dygnsrytmen och ge en hemlik miljö i form av exempelvis nedpendlad belysning.

Funktionskrav

- Dagtid ska korridorer och allmänna ytor ha belysningsstyrning, 100 % vid närvaro för att sedan dimras ned. Nattetid ska belysning inte gå till 100 % vid rörelse. Vid behov så ska belysningen nattetid kunna forceras manuellt upp till 100 % för att sedan dimras ned efter 20 min, belysningsstyrningen preciseras i projekteringen tillsammans med projektgruppen.
- Övriga armaturer ska tändas på närvaro, vissa rum ska ha konventionella strömställare, till exempel wc.
- Belysning anpassas efter rumstyp och rekommendationer för personer med demenssjukdom.
- Informationstavlor och accentfärger ska belysas där det underlättar orienteringen.
- Uttag för punktbelysning ska finnas och placeras så att möblering underlättas. Placering ska godkännas av äldreförvaltningen och projektgruppen.

2.8 Ljudklass

God ljudmiljö ska eftersträvas i alla allmänna ytor. Ljudklass B ska minst uppnås där behov finns, t ex i den enskilda lägenheten, kontor, konferens, teamrum och tvättstugor. Övrig ljudklass C. Det är även viktigt med rätt efterklangstid.

- Ljudmiljön ska ta hänsyn till att många av de boende använder hörselapparater.
- Det ska även finnas hörselslingor i de allmänna samlingslokalerna.
- God ljudmiljö på balkonger med bra ljuddämpning.

2.9 Inneklimat

Många av de boende kan inte uttrycka sina behov, inte tala om när de fryser eller när det är för varmt. De kanske inte förstår hur de öppnar eller stänger sitt fönster

eller kan sätta sig i skugga när solen skiner, de saknar förmåga att hantera förutsättningarna.

Mot denna bakgrund, tillsammans med den äldre människans svagare hälsa, måste inomhusmiljön vara behaglig. Temperaturen i lägenheter, personalutrymmen och allmänna utrymmen ska vara 23°C med möjlighet att reglera $\pm 2^\circ\text{C}$. Läkemedelsrum ska uppfylla temperaturkrav för lägenheter, personalutrymmen och allmänna utrymmen.

Dimensioneringsförutsättningar

Tekniska förutsättningar

Sommarfall: +28°C 60%RF

Vinterfall: -20°C

Temperaturkrav sommarfall

Lägenheter, personalutrymmen och allmänna utrymmen 23°C

Teknik- och ekonomiutrymmen 30°C

(avser ej korskopplingsrum, se "**Vägledning för fysisk informationssäkerhet, MCF**")

Temperaturkrav vinterfall

Lägenheter, personalutrymmen och allmänna utrymmen 23°C

Teknik- och ekonomiutrymmen 20°C

(avser ej korskopplingsrum, se "**Vägledning för fysisk informationssäkerhet, MCF**")

Solavskärmning är ett måste. Det är viktigt att det finns bra ventilation för att förhindra förhöjda temperaturer på grund av installerad utrustning.

2.10 Städ

Städning är en del av det dagliga uppdraget, därför är det viktigt med utformning av lokalerna

- Allmän belysning ska placeras så att rengöring och underhåll underlättas, t ex undvika att armaturer sitter högt
- Alla ventilationsdon, radiatorer och kylanordningar ska utformas så de är lättåtkomliga och enkla att rengöra.
- Golv i kök/matplats ska vara lätta att rengöra med maskin. Det är en förutsättning för att de boende ska kunna vara delaktiga i köksarbetet.
- Golv i gemensamma utrymmen ska kunna göras rent i den dagliga städningen med kombiskurmaskiner. Viktigt att undvika nischer och pelare

för att maskinen ska kunna göra rent ordentligt.

- Om bröstningar används mellan olika material ska ytor undvikas där damm kan samlas.
- Fönster ska vara vänderbara för att underlätta rengöring. Det ska inte behövas skylift vid fönsterputsning.
- Alla högskåp och väggskåp ska ha takanslutning.
- Inglasning ska vara lätt att göra rent, det ska inte behövas skylift vid rengöring.
- Städcentraler ska finnas i anslutning till hiss som försörjer våningarna.
- Laddningsstation för städmaskin eller liknande ska finnas.

2.11 Dörrar

Dörrar och dess utformning är en viktig del för att flödet för både personal, boende och anhöriga ska kunna ske på ett tillfredsställande sätt. Det är därför viktigt att äldreförvaltningen får vara delaktiga i framtagandet av dörrar och dess beslagning.

Alla förekommande dörrar utanför lägenheterna ska ha tagglås. Beroende på dörrens funktion så ska det vara möjligt att enkelt göra dörren låst alternativt olåst. Tunga dörrar (>25N) eller dörrar som är försedda med självstängare ska förses med funktioner som gör dem enkla att öppna, t ex dörrautomatik eller freeswing.

Utrymningsdörrar ska förses med panikregel.

Dörrar ska kunna justeras för att anpassa lokalerna efter olika vårdbehov.

Skaldörrar

Ytterdörrar förses med armbågskontakt. Låsning på dörren ska kunna tidsstyras efter verksamhetens behov. Grundinställningen är att dörrlåsningsen är tidsstyrd, men den ska också kunna låsas och låsas upp både via system och manuellt på dörrarna vid behov. Dörrarnas inställning skall enkelt kunna administreras av personalen.

Invändiga dörrar på avdelningar samt allmänna utrymmen

Funktionskrav

Boendemiljöns utformning måste skapa förutsättningar för öppenhet. Generella begränsningsåtgärder i form av stängda och låsta dörrar ska inte förekomma.

Dörrar till boendet behöver därför ha följande möjligheter:

- Som utgångspunkt ska finnas tre alternativ:
 - Olåst - stängd dörr

- Olåst - uppställt läge
 - Låst - stängd dörr
- Normalläget för dörr ska vara olåst och i uppställt läge.
- I uppställt läge ska dörr vara kopplad till enhetens brandlarm, det vill säga dörren stängs automatiskt vid brandlarm.
- Öppnande av dörr ska inte generera larm till enhetens trygghetslarm.
- Verksamheten ska utan hjälp från support/larmleverantör kunna sätta dörren i låst eller olåst läge. Detta kan ske med inmatning av särskild kod.
- Tidsinställt intervall och manuell hantering ska kunna kombineras.
- Dörrar till och från avdelningarna ska förses med armbågskontakt.

Lägenhetens dörrar

Dörrarna i lägenheten inklusive ytterdörren ska vara hemlik. Ytterdörren ska medge att en säng enkelt kan köras ut.

Funktionskrav

- Lägenhets- /ytterdörren ska märkas med kontrastfärg för att de boende lättare ska kunna hitta det egna boendet. Färgmarkering runt varje lägenhetsdörr ska vara synlig oavsett från vilket håll personen kommer.
- Riktad belysning mot lägenhetsdörr.
- Lägenhetsdörren ska utrustas med dörröga i två höjder, namnskylt och elektroniskt lås med tag samt skylthållare.
- Lägenhetsdörren ska ha en nödcylinder, där huvudnyckel förvaras i nyckelskåp.

3. Rumsfunktioner

3.1 Viktigt med logistik, flöden och samband

Logistik och flöden är viktigt att ta hänsyn till i byggnadens utformning. Nedan har särskilt viktiga flöden lyfts fram.

Övergripande flöden:

- För att få till en bra verksamhet krävs att minst två avdelningar finns i nära anslutning till varandra per våningsplan. Avdelningarna ska kunna samarbeta genom att avdelningar öppnas upp och samkörs nattetid och avskiljs dagtid.
- Utrymningstrapphus ska vara placerade på ett sådant sätt att de är lätt att

hitta vid behov av utrymning men inte vara framträdande vid normal drift. Detta kan t ex lösas med god skyltning, färgsättning och en placering som inte är framträdande. Utrymningsdörrar ska förses med panikregel. Grind skall placeras innan trapplöpet börjar för att undvika att någon rullar ner i trappen med t ex rullstol.

Trafik

- Persontransporter ska kunna lämna passagerare nära entrén utan att behöva backa.

Boende/hyresgäster

- Hur de som bor inom boendet rör sig inom hela verksamhetslokalen är viktigt. De boende kan exempelvis ledas med utformning och färg/fondtapeter mot trädgård när man t ex kommer ut ifrån hiss. Detta gäller även till gemensamhetsytor inom huset. Däremot ska dörrar mot huvudentré inte uppmärksammas.
- Dörrar som leder till utrymmen som är till för de boende kan exempelvis vara träfärgade med kontrast mot vägg.

Utemiljö

- De boende ska kunna gå direkt ut från varje avdelning till den avgränsade trädgården eller via angränsande hiss till avdelning kunna vägledas ut från det nedre plan. Hissar ska vara vända mot dörr mot trädgård för att underlätta för den boende att orientera sig och hitta till och från trädgården.
- Även personer som är sängliggande bör kunna ta sig ut i trädgården. Därför bör dörrmåttarna vara tillräckligt stora för att kunna passera genom dörrarna från lägenheten, genom avdelningar, via hiss och ges möjlighet att komma ut i trädgård/balkong liggandes i sängen (*det pågår en utredning om dörrbredd på balkongdörr*).
- Trädgården ska vara utformad på ett sådant sätt att alla gångar leder tillbaka till dörrar till byggnaden. Utmed gångstråken ska det finnas sittbänkar kontinuerligt så att man vågar gå även om man har svårigheter att förflytta sig.

Avdelning

- Det ska vara lätt att ha överblick mellan minst två avdelningar när så önskas. Det kan lösas exempelvis genom en vikvägg mellan avdelningarna.
- Inom enheten ska de gemensamma ytorna vara placerade så att känslan av långa korridorer minskas samt att flödet inom enheten underlättar orienteringen.
- Avdelningens kök ska vara praktiskt för att sköta hygien.

- Det ska vara lätt att hitta ut till balkong eller utemiljön. Därför placeras med fördel balkong eller uteplats i vardagsrum eller matrum.
- Entrédörr till avdelningen ska inte vara framträdande inifrån avdelningen.
- Värmevagnarna ska förvaras på ett diskret sätt på enheten för att undvika att de står i vägen eller drar uppmärksamheten till sig.

Gemensam tvättstuga för boende

- Flöden inom tvättstugan är viktiga för att undvika att ren och smutsig tvätt förvaras längre stunder inom samma utrymmen. Detta gäller oavsett om det är en tvättstuga för personalkläder eller för boendes kläder.
- Ren tvätt tas direkt ut i korridor och sedan vidare till de boendes lägenheter.

Sophantering

- Transporter av sopor/avfall ska ha så korta vägar som möjligt inom huset och ska inte korsa varumottagning.
- Inkontinensmaterial ska kunna slängas direkt från avdelning genom sopnedkast. Sopnedkastet ska vara sådant att det inte går att öppna lucka samtidigt på olika våningar. Sopnedkast placerat på avdelningen ska förses med tagglås.

Varuleveranser

- Varuleveranser, transporter av sopor och annan tyngre transport ska ske avskilt från persontrafik. Med fördel kan denna tunga trafik läggas på baksidan eller sidan av huset medan persontrafik leds till framsidan av huset.

Uppställningsrum för matvagnar

- Ett uppställningsrum för värmevagnar för mat som ska föras upp till avdelningarna ska finnas.

Personal

- Flöden för personalen ska följa det mönster som personalen har när man kommer till sitt arbete. Från det att man parkerar sin cykel eller bil eller kommer från busshållplats till personalentrén. När personalen kommer in i lokalen ska hänsyn tas till att man ställer in sin matlåda, hämtar sina rena arbetskläder, byter om i omklädningsrum och slutligen går till sin arbetsplats. Det omvända när man avslutar sitt arbetspass.
- Cykelparkering ska finnas i närhet till personalingången.
- Personalentrén ska vara separerad från huvudentrén.
- Personalutrymmen ska nås utan att passera någon avdelning.

- Vilrum för personal ska finnas i anslutning till personalrum.
- Ett rum för smutsiga personalkläder ska finnas i anslutning till omklädningsrum.
- Förråd för rena personalkläder i anslutning till personalens omklädningsrum.
- Lastkaj-ingång för hyrkläder i anslutning till personalutrymme. Kan vara samma lastkaj som för andra varor om det inte är långt ifrån personalutrymmen.

Administration

- Det ska vara lätt att hitta till de administrativa delarna i lokalen så en reception placeras i direkt anslutning till huvudentré. Detta underlättar även för att personal i dessa ytor att ha uppsikt av huvudentré när det gäller t ex boende, besökare som har svårt att orientera sig.
- Administrativa delar ska kunna vara olåsta när chefer är på plats men kunna låsas övrig tid.

Läkemedel

- Läkemedelsrum ska inte vara placerade i närheten av entré av säkerhetsskäl.

3.2 Boendets yttre närmiljö

Miljön runt boendet är mycket viktig. Den ska hjälpa till att stimulera och aktivera de boende, ge möjlighet att känna årstidernas växlingar, att ta en promenad eller att odla blommor och grönsaker.

Hallstahammars grönstrukturplan ska beaktas i framtagande av utemiljön.

Funktionskrav

De boende ska lätt ta sig ut i trädgården och det ska kännas tryggt att vistas där. Trädgården ska vara utformad med varierande cirkulära gångstråk och sittplatser. Utemiljön ska ha sittgrupper och kan med fördel ha varierande växtlighet i form av exempelvis träd, buskar och blommor. Vattenutkastare ska finnas för bevattning. Trädgården ska vara lättskött.

Trädgården ska både aktivera och skänka lugn. Den ska bjuda in olika åldersgrupper som kan interagera. God belysning gör att mörka höst- och vinterkvällar kan upplevas betydligt ljusare, exempelvis kan pollarbelysning användas för att markera gångstråk. Viktigt att belysningen är väl genomtänkt för att inte bli bländande för gående och sittande i rullstol samt för att minska förekomsten av mörka områden.

I trädgården kan det finnas uppvärmda gångstråk för att öka tillgänglighet och aktivitet under alla säsonger. Det ska finnas plats för midsommarstång och eluttag för julgran i trädgården.

Utemiljön ska vara tillgänglig för alla, även de som sitter i rullstol eller är sängliggande ska ha möjlighet att vistas ute. Det är viktigt att ha dövide kanter så att hjälpmedel inte förstörs. Speciell omtanke ska ägnas personer med demenssjukdom som har begränsad förmåga att orientera sig. Trygga inhägnader ökar säkerheten och ger möjlighet till större frihet. Inhägnader ska döljas av buskar för att smälta in i miljön.

Viktigt att det redan från början finns skuggiga platser för vila. Det kan uppnås genom uteplatser i flera väderstreck eller med stora träd och buskar men även med vindskydd, lusthus eller uteplats under Förvaring ska finnas för trädgårdsverktyg och utemöbler.

Utemiljön ska vara vacker att titta på för den som inte kan ta sig ut och växtligheten som varierar över årstider.

Delar av utemiljön ska vara tillgänglig alla årstider.

3.2.1 Huvudentré

Huvudentrén kan vara ingång till både allmänna områden och till den privata boendedelen. Viktigt att entrén utformas välkomnande. Entréns ingång ska vara lättillgänglig för boende och besökare. Trappor ska undvikas. Vid behov av ramp ska särskilt dess funktionalitet och tillgänglighet beaktas. Sängar ska kunna transporteras både via huvudentré och lastkaj.

I anslutning till huvudentrén skall det finnas sittplatser, både inne och ute. Entrén ska utformas med sittgrupper för samkväm. I entrén ska postfack placeras för boende och personalens post. Postfacken låses upp med tag. Bredvid postfacken ska skyltar för boendeförteckning finnas för att underlätta vid postsortering.

Entrén ska vara inbjudande och väl skyltad efter verksamhetens behov. Viktigt med bra belysning både inne och ute. Namntavlor placeras synligt i anslutning till hisshallen.

Receptionen ska vara synlig då besökare kommer in i entrén. Personal ska ha uppsikt från receptionen över entrén.

En del av receptionsdisken ska vara handikappanpassad, höj- och sänkbar eller i två höjder. Receptionsdisken behöver ha ett visst djup och längd så besökare inte behöver stå nära varandra. Disken ska vara så djup att det är möjligt att kunna visa dokument med mera.

Det ska finnas ett backoffice-rum med kontorsplatser och överblick mot reception.

Nedsänkt skrapgaller ska finnas vid huvudentré. I närheten av huvudentré ska HCP parkeringar finnas och angöring så att persontransporter ska kunna stanna vid entrén utan att sedan behöva backa.

Alla entréer ska vara välplanerade och upplysta så att personal och besökare känner sig trygga.

3.2.2 Rullstolsförråd

I närheten av entrén i markplan ska det finnas ett invändigt förråd för elrullstolar och rullstolar för utomhusbruk. Rummet ska ha plats för förvaring och laddning av elrullstolar. Rullstolarna ska vara lätta att komma åt vilket kräver gott om utrymme. Det ska även finnas utrymme för förvaring av lånerullstolar. Rummet ska ha:

- Dörröppnare kopplat till tag.
- Dörröppnaren ska kunna nås från elrullstol.
- Bred dörr.
- Möjlighet att låsa fast hjälpmedel
- Möjlighet att ladda elrullstolar.
- Möjlighet att skölja och torka av hjälpmedel
- Försänkning i golv med golvbrunn och gallerdurk för avspolning av hjälpmedel.
- Tryckluft ska finnas för att pumpa däck.

3.2.3 Parkering

Det ska finnas parkering för besökare, för de med handikapptillstånd och för verksamhetsbil. Parkeringsplatser för personal får utredas i varje projekt.

3.3 Allmänna utrymmen

De som bor på ett särskilt boende vill ha ett socialt liv och de flesta vill fortsätta med sina tidigare intressen. Möjlighet till tex musikunderhållning, friskvårdsträning eller studiecirkel ska finnas inom boendet. Detta är hälsofrämjande, liksom att kunna dra sig undan och fira högtidsdagar med sina närmaste. Dessa utrymmen bör vara i närheten till huvudentré och kunna avskiljas från boendedelen, så att de kan användas av andra verksamheter.

3.3.1 Entrélobby

Ett större utrymme för gemensamma aktiviteter i anslutning till restaurang/café och entré, men ändå avskilt. Entrélobbyn är för boende i huset och gäster till dem. Lobbyn ska ges möjlighet att möblera i större och mindre sittgrupper.

Funktionskrav

- Mediauttag

3.3.2 Samlingsrum

Ett större rum för större konferenser eller utbildningar, rummet kan också användas för sammankomster och aktiviteter för de som bor i huset som exempelvis underhållning, bingo, gymnastik, gudstjänster och större sittningar genom att det öppnas upp mot matsalen.

Funktionskrav

- Samlingsrummet ska rymma flertalet av de boende och/eller personal.
- Tillgång till pentry i samlingsrummet, pentryt ska ha funktionen av ett mindre kök, med diskmaskin, kylskåp, över- och underskåp, besticklåda, plats för mikrovågsugn etc.
- Alla bänkskåp ska ha lådor.
- Utrymme för att förvara möbler.
- Kapprum, toaletter och utrymme för rullstolar ska finnas i anslutning till samlingsrum. Behovet finns för eventuella gäster.
- Utrustas med hörslina och projektor.
- Mediauttag

3.3.3 Små träffpunkter, målpunkter.

Alla möten sker inte organiserat eller i storgrupp. Därför ska det finnas små sittgrupper för 2-4 personer. Får gärna placeras utmed gångstråk som leder till de gemensamma områdena.

3.3.4 Duschrum

Duschrummet ska användas för boende som har behov av duschbrets och av hemtjänsten samt del av trygghetspunkt.

Funktionskrav

- Utformning och storlek så att duschbrets enkelt kan manövreras inom hygienutrymmet, eventuellt med diagonal placering.
- Stödhandtag ska finnas placerade för att underlätta självständighet för den enskilde, förebygga fall samt ska bidra till en bra arbetsmiljö. Stödhandtagen ska tåla höga belastningar.

- Tvättställ ska finnas.
- Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.
- Slät duschslang.
- Badrumsstång ska tåla belastning för att även vara stödhandtag.
- Ytskikt i badrummet ska vara halksäkert och med fördel golvvärme samt slitagetåliga väggar.
- Kontrastmarkering vid belysningsknapp.
- Det ska finnas en plats att sitta på.
- Krokar för att hänga kläder etc ska finnas.
- Infällda skenor för taklyft. Taklyftarna ska vara kompatibla med de hjälpmedel som hjälpmedelscentrum i Västmanland använder sig av. Taklyftens område ska vara i hela rummet.

3.3.5 Förråd

Det ska finnas olika typer av förråd inom verksamheten. Vissa förråd behöver placeras nära och inne på avdelningarna, andra nära exempelvis personalrum, varumottagning eller tillagningskök etc. det ska finnas förråd i huset för att underlätta arbetet i lokalerna. Förrådsutrymmen ska dimensioneras för att klara 14 dagars beredskapsdrift.

3.4 Gemensamma funktioner för personal på särskilt boende

3.4.1 Personalentré

Personalentrén ska utformas så att den är trygg och välkomnande.

3.4.2 Cykelparkering

Det ska finnas cykelparkering delvis med tak och möjlighet att låsa fast cykeln, alternativt cykelförråd.

3.4.3 Personalrum

Personalrum ska finnas för att tillgodose verksamhetens behov.

Funktionskrav

Personalrum ska ge möjlighet till rast utanför avdelningen med möjlighet att äta och det ska vara lättillgängligt från omklädningsrum.

- Kunna nås utan att behöva gå genom andra avdelningar.
- Ha dagsljus
- Ska finnas:
 - Spishäll

2026-04-01

- Kylar
- Frys
- Diskbänk
- Tvättställ
- Diskmaskiner
- Städskåp med utslagsback
- Alla bänkskåp ska ha lådor.
- Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.
- I köket ska det inredas plats för mikrovågsugnar.
- Matplatser anpassade efter personalens antal.
- Plats för soffa, soffbord och fåtöljer.
- Om rummet är i markplan bör det finnas altandörr och sittplatser utanför.
- Mediauttag.
- Anslutning till vilrum.

3.4.4 Plats för laddningsstationer

I teamrummen ska plats för laddningsstationer med tillhörande eluttag finnas. Larmmottagare ska placeras så att det är lätt att ta med och lämnas vid arbetspassets början respektive slut.

3.4.5 Omklädningsrum

Omklädningsrum ska gärna placeras i anslutning till personalentré. Det ska finnas plats för lastbil i närheten för att leveranser av hyrkläder ska kunna ske smidigt och inte kräva långa transporter i huset.

Funktionskrav

- Omklädningsrummen ska vara uppdelade på flera olika rum.
- Det ska finnas låsbara skåp för privata- och arbetskläder. Skåpen skall ha sluttande tak för att underlätta städning.
- WC och minst en RWC fördelade på omklädningsrummen, antal enligt gällande lagkrav.
- Låsbara duschar fördelade på omklädningsrummen, antal enligt gällande lagkrav. Klädkrokar och bänk inne i duschbåset.
- Det ska finnas låsbara mindre skåp med hål i så att luften kan cirkulera där man kan förvara exempelvis skor och andra privata tillhörigheter.
- Det ska finnas sittbänk med krokar där man kan sitta ner vid omklädning samt hänga blöta jackor mm.

Exempel:

3.4.6 Personalkläder

Förråd i anslutning till omklädningsrum för rena arbetskläder. Förrådet ska ha vägghyllor för placering av rena kläder. I rummet ska det finnas plats att köra in vagnar med rena arbetskläder. Förrådet ska dimensioneras så det täcker behovet av förvaring. Varje personal har minst tre uppsättningar personalkläder. De har även säsong- och väderbetonade personalkläder vilket påverkar omfattningen av storleken på rummet. Förråd för smutsiga arbetskläder ska även finnas i anslutning till omklädningsrum och ska ha plats för vagnar. Storleken på boendet påverkar också storlekarna på dessa rum.

3.4.7 Vilrum

Det ska finnas utrymme där personalen kan vila ostört. Rummet ska ligga i närheten av wc och övriga personalutrymmen.

3.4.8 Kontor

Det ska finnas kontor och arbetsplatser för chefer och administrativt anställda medarbetare. Dessa kontor ska ha dagsljus. Behovet av kontorsarbetsplatser kan variera, varför antal och övriga krav bestäms i planeringsskedet. Förråd och rum för kopiering, skrivare, kontorsmaterial ska finnas i närheten. Dessa kontor ska placeras i närheten av entré. Utöver detta så ska det finnas konferensrum utefter behovet.

Funktionskrav

- Kontorsplatser för administrativt anställda.
- Rum för skrivare och kopiator med mediauttag. Rummet skall även ha inredning i form av hyllplan.
- Mindre konferensrum. Förberett för whiteboard och projektor. Kan vara ett stort konferensrum som avgränsas med ljudabsorberande vikvägg.
- Mediauttag.

3.5 Gemensamma funktioner på särskilt boende

3.5.1 Läkemedelsrum

Läkemedelsrummet ska vara i anslutning till ett vådrum.

Funktionskrav

- Ska vara rymligt och inte ha fönster.
- Ska inte ligga i anslutning till entré. Placeras strategiskt för sjuksköterskornas arbete.
- Anpassat i storlek till antal sjuksköterskor som arbetar samtidigt relaterat till antal boende, vilket är specifikt i varje projekt.

- Mediauttag.
- Läkemedelsrummet ska vara temperaturanpassat till utomhusklimatet (med kyla) samt anpassat till hållbara miljökrav. Läkemedelsrum får aldrig överstiga 25°C (separat kylanläggning).
- Dörrfunktion med dörrstängare och larmfunktion om dörr står öppen. Loggfunktion på individnivå med spårbarhet.
- Arbetsbänk och rostfri diskbänk med ho.
- Separat tvättställ med beröringsfri blandare.
- Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.
- Miljösortering.
- Möjlighet att ha ett mobilt arbetssätt, med möjlighet till dokumentationsstationer i läkemedelsrum, antal specifikt för varje projekt
- Ett läkemedelsskåp per avdelning, med en hylla per patient samt ett skåp för akuta läkemedel. Skåpet ska kunna dras ut och placeras så det går att arbeta från båda hållen samtidigt.
- Fullstort medicinkylskåp, med inbyggd termostat för regelbunden kontroll av temperatur.

3.5.2 Desinfektionsrum

- Placerat så att det kan samutnyttjas, rummet ska ligga i anslutning till vårdtrum samt läkemedelsrum, det ska emellertid ha egen ingång.
- Ingång från korridor.
- Rostfri diskbänk med ho.
- Separat tvättställ med beröringsfri blandare.
- Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.
- Diskdesinfektor ska finnas. Bänkmodell räcker för rengöring och desinfektion av instrument, inhalationsutrustning m.m.
- Miljösortering.

3.5.3 Vårdtrum

Mindre rum för vissa vårdinsatser, mottagningsrum för sjuksköterska/läkare med mer komplicerade behandlingar. Ska finnas i anslutning till läkemedelsrummet och fungera som sluss. Vårdrummet ska innehålla bänkyta, över- och underskåp med möjlighet till källsortering. Rummet kan användas som samtalsrum.

- Inget behov av dagsljus.
- Om fönster finns så ska det vara frostat i nedre delen för insynsskydd.
- Mediauttag.
- Väggskåp som sterilskåp samt skåp för övriga förbrukningsartiklar och medicintekniska produkter. Alla bänkskåp ska ha lådor.
- Arbetsbänk.

- Tvättställ för handtvätt med beröringsfri blandare.
- Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.
- Belysning vid arbetsbänkar som ger förutsättningar att dela medicin.
- Förrådsutrymme för sterilt/rent.
- Hylla och spegel.
- Bord och sittplatser.

3.5.4 Övernattningsrum

Möjlighet till övernattningsrum finns så länge det finns disponibla boendrum på tomma avdelningar.

3.5.5 Fastighetsskötsel och vaktmästeri

Rum ska placeras centralt på bottenplan med anslutning till huvudentrén. Rummet ska innehålla inredning såsom arbetsbänk och hyllförvaring för att kunna utföra enklare reparationer.

3.5.6 Tillagningskök

Restaurangen ska vara placerat så att restaurang är en inledande del i huset, besökare till restaurangen ska kunna besöka restaurangen utan att gå in i själva särskilda boendet.

Tillagningsköket ska vara anpassat för tillagning av lunch och middag till det särskilda boendet. Köket ska erbjuda utomstående att köpa måltider, kaffe, smörgåsar och kaffebröd. Köket ska även kunna laga mat till andra enheter dit den lagade maten kommer transporteras. Tillagningsköket ska kunna laga 200 portioner mat per lunch och middag. Eventuella trösklar ska vara låga och anpassade så det lätt går att köra vagnar etc över dessa.

3.5.7 Varumottagning till kök

Lastkaj för varumottagning ska ligga i anslutning till tillagningskök med egen dörr mot lastkajen. Lastkajen till kökets varumottagning ska vara separerad från annat varuintag in till det särskilda boendet. Nära kökets lastkaj ska ett varumottagningsrum finnas. Rummet ska ha plats för lyft och bänk för avemballering. I anslutning ska finnas varuintagsdörr till grönsaks- och rotsakskyl. Köket ska ha ett eget soprum. Dörr till kökets soprum ska finnas i anslutning till varumottagningsrum. Soprummet ska innehålla plats för avfalls-/sopsortering som främjar ett miljövänligt arbetssätt.

När varorna avemballerats ska de placeras i närliggande kylrum, frysrum, torrförråd, eller förråd för pappers- och plastprodukter. Kyl- och frysrum kan med fördel ha två ingångar, en från produktionsdelen och en från varumottagningsdelen i köket. Det ska finnas porttelefon vid lastkajen som för att kunna kontakta personalen i köket.

3.5.8 Förvaring

Tillagningsköket behöver olika rum för förvaring. Antal och storlek anpassas utifrån boendets storlek men följande är ett riktmärke.

- Kylrum
- Frysrum, hyllplan på alla väggar.
- Förråd för torrvaror, hyllplan på alla väggar.
- Förråd för städutrustning
- Uppställningsrum för värmevagnar
- Förråd för verksamheten, tex engångsartiklar, kantiner, bunkar etc.

Funktionskrav

Kyl- och frysrum samt övriga förråd ska vara utrustade med lämplig inredning för varumottagning till exempel vägghyllor. Hyllor i kyl- och frysrum ska vara rostfria. Utrymmena ska vara anpassade för antalet portioner (frukost-, lunch- och middagsportioner).

3.5.9 Uppställningsrum för värmevagnar

Ett rum där värmevagnarna förvaras innan de transporteras vidare upp till avdelningarna.

Funktionskrav

- Verksamheten har eget tillagningsköks och rummet ska placeras för att få två ingångar, en från tillagningsköket och den andra ut i exempelvis korridor där vårdpersonal har möjlighet att komma in och hämta vagn för transport upp till våningarna.
- In- och utgångarna ska vara låsbara.
- Det ska finnas eluttag för minst 10 vagnar. Eluttagen ska vara lätta att komma åt för personalen, det ska exempelvis inte behövas flyttas på andra vagnar för att komma åt eluttagen.

3.5.10 Produktionskök

Tillagningsköket ska ha den utrustning som är nödvändig för ett produktionskök. Utrustning för att producera den mängd som behövs för varje enhet och även med hänsyn till eventuell kris hos andra särskilda boenden. Beredskap ska finnas för extrema situationer.

Utöver utrustning och yta för att producera mat ska det finnas separat rum för beredning av grönsaker/rotfrukter, så kallat renseri. Även ett separat diskrum ska finnas.

Funktionskrav

Ugnar ska ha senaste tekniken och vara hållbara. Möjlighet till snabb nedkyllning av varm mat. Stekbord ska finnas. Grytor ska ha en nedkyllande funktion och omrörare. Skärmaskin med automatisk påmatning. Bänkar i köket ska vara höj- och sänkbara med el. Det ska finnas ett snabbnedkylningsskåp. Det ska finnas en degblandare två skålar samt skålvagn. Det ska finnas en storköksmixer.

Specialkostdel ska finnas i anslutning till köket men separerad, innehållande all utrustning som krävs för tillagning av specialkost. Bland annat ugn (Rational selfcooking center eller likvärdig) och håll med flera kokzoner. Möjlighet att undvika kontaminering med den övriga maten som tillagas. Separat skafferier, kyl, frys och utrustning ska finnas i specialkostdelen.

Sallads/råkost-beredningsrum ska finnas i anslutning till grönsaks- och rotsakskylrum och till varmköket och innehålla erforderliga maskiner. Den ska innehålla en hackmaskin med minst fyra funktioner. Det ska finnas arbetsbänk med ho och vatten samt golvbrunn. Det måste finnas hyllor i rummet för förvaring av diverse byttor, kantiner etc.

Diskrummet ska vara utrustat med en tunnel- och en granuldiskmaskin. Det ska finnas utrymme för vagnar och det ska finnas hyllor på väggarna. Utrymme i anslutning till diskrummet för städutrustning, diskmedel och rengöringsmedel etc. Två in- och utgångar ska finnas till diskrummet. En från smutsig zon och en från ren zon. Golvbrunnar ska finnas i diskrummet, samt vattenutkastare med slang. Det ska var enkelt för personalen att fylla på diskmedel etc, det ska var lättåtkomligt och inte kräva tex stege eller pall. Rummet kan med fördelas placeras så det får visst ljusinsläpp alternativt med fönster till andra ytor som har ljusinsläpp.

Köket ska innehålla ett temperaturloggningssystem. Externt uppkopplat larm för frys- och kylrum ska finnas.

- Trådlös datakommunikation ska finnas tillgängligt i tillagnings- och produktionskök, restaurangen/serveringen, kontor-, och personalutrymmen. Vid serveringen/kassan skall ett nätverksuttag finnas lättillgängligt.

Allt för att ny teknik ska kunna användas vid tillagning.

2026-04-01

- Mediauttag samordnas i planeringsskedet. Kan finnas behov för att ta information om hygienregler, kvalitetssäkring av mat innehåll, ta ut etiketter med mera.
- Kökspersonalen ska ha möjlighet till överblick över serveringsdisk och restaurangdel från produktionsdelen. Därför stor vikt att restaurangdelen ligger i anslutning till köket.

3.5.11 Restaurang

Restaurangen ska ligga i anslutning till köket så att kökets personal kan servera måltider, kaffe, smörgåsar och kaffebröd. Restaurangen ska ha en serveringsdisk som personal ser från kökets produktionsdel. Restaurangen och köket ska vara inbjudande, lätt att hitta och placerad strategiskt i byggnaden. Verksamheten bör vara i ett plan för att skapa bra arbetsmiljö.

Funktionskrav

Serveringsdisken, som ska ligga i anslutning till köket, ska innehålla plats för brickor, bestick och tallriker mm. Kylmonter anpassad för rullstolsburna, som gör sortimentet överskådligt för gästen, ska finnas i serveringsdisken. Där kan smörgåsar, cafévaror och tillbehör placeras. Luckor på båda sidor om kylmontern, för påfyllning och för gästen att ta varorna. Ska finnas möjlighet med självtagning av sallad från en kylldel och varmrätt från den varma delen, det ska finnas en större avskärmning i plast (hostskydd) för att skydda maten från att gäster kontaminerar. Det ska finnas plats för kassaapparat. Det ska finnas ett kylskåp i serveringsdelen. Serveringsdisk och kök ska kunna avskärmas från matsalsdel med låsbart jalousi, detta för att underlätta användning av matsalen även när restaurangen inte är öppen. Det ska vara förberett för vatten och el till en kaffemaskin.

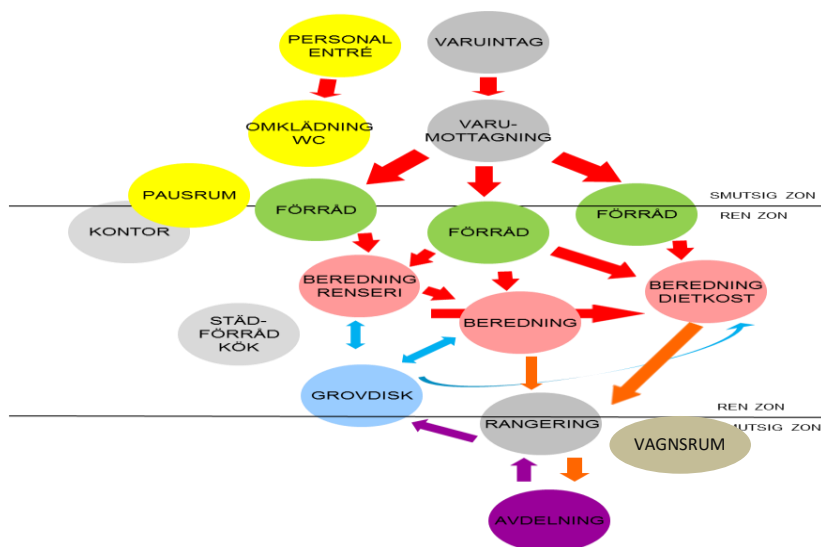
I restaurangen ska det finnas ett lämpligt utrymme för placering av en glassbox. Det ska finnas eluttag vid denna plats.

3.5.12 Personalytor tillhörande enheten för tillagningskök

Omklädningsrum, ska finnas på enheten med omklädningskåp med avdelare. Dusch och toalett ska finnas i omklädningsrummet. Omklädning ska kunna ske även avskilt. Kombimaskin ska finnas i anslutning till omklädningsrum samt en vägghängd torkställning. Enheten ska ha ett eget kontor/expedition, i anslutning till tillagningsköket.

3.5.13 Flödesschema tillagningskök

Detta är ett exempel, andra lösningar är möjliga:

3.6 Avdelningar

Bostaden består av den egna lägenheten och de gemensamma utrymmena. Tillsammans skapar det en fullvärdig bostad med plats för avskildhet och umgänge. En avdelning består av lägenheterna samt ett gemensamt kök och vardagsrum.

Det är viktigt ur driftsynpunkt att minst två avdelningar ska kunna samarbeta genom att enheterna öppnas och samkörs nattetid och skiljs av dagtid med hjälp av en ljudisolerad vikhvägg.

Strävan är att varje lägenhet ska vara cirka 30-35 kvm BOA

3.6.1 Gemensamma utrymmen inom avdelningen

På avdelningen ska de gemensamma utrymmena vara platser där de boende kan få kontakt med varandra. Där gemenskap och samvaro skapas i kontrast mot lägenhetens avskildhet. Ytorna ska vara kvalitativa med platser i avskildhet, med utsikt mot trädgård, där man kan äta måltider ihop, titta på TV och umgås så långt krafterna tillåter. Önskemål finns att ta sig ut i trädgård från respektive gemensamt utrymme.

3.6.2 Kök med matplats

Kök och matplats ger ett sammanhang för de boende. De som vill ska ha möjlighet att delta i köksarbetet, varför det är viktigt med generösa arbetsytor. Känslan av delaktighet ska finnas även om man inte kan delta praktiskt i arbetet.

Avdelningens kök utgör lägenheternas huvudkök. I den dagliga verksamheten

sköts de boendes mathantering av personalen. Här ordnas frukost, eftermiddagskaffe och kvällsmörgås medan huvudmålen levereras till avdelningarna i värmevagnar. Köket ska vara en god arbetsplats med en rationell hantering.

Matplatsen ska erbjuda en miljö för trivsamma måltider. Vid köksborden ska det finnas plats för alla boende, några gäster, personal samt flera rullstolar. Köket ska ha mycket dagsljus och trevlig utsikt mot utemiljö. Det är viktigt att betänka att majoriteten av de boende har någon form av hjälpmedel, som t ex rollator eller rullstol. Rullstolen tar ofta större plats än en vanlig stol och har man rollator så behöver den kunna placeras i närheten.

Funktionskrav

- Köket ska erbjuda möjlighet att förvara och tillreda enklare mat, baka samt att hantera avdelningens disk. Köket ska enkelt kunna avgränsas med exempelvis låsbara grindar mot övriga gemensamma utrymmen.
- Köket ska ha en köksö med eluttag. Del av köksön ska vara höj- och sänkbar med fri yta i underkant. Elektrisk funktion för höjning och sänkning av köksön. Häll och diskho får inte placeras i köksön.
- Köket ska innehålla:
 - Upphöjd diskmaskin
 - Mikrovågsugn
 - Vanlig ugn
 - Kylar
 - Frys
 - Induktionshäll
 - Köksfläkt
 - Låsbar låda för knivar, tagglås
 - Städskåp med utslagsback
 - Plats för källsortering.
 - Låsbart skåp för bland annat diskmedel etc. med tagglås.
- Alla bänkskåp ska ha lådor.
- Hela köket ska på enkelt sätt kunna göras strömlöst, förutom kyl och frys
- Eluttag ska ha timer.
- Arbetsbänkar ska belysas väl.
- I kök eller i anslutning till kök (exempelvis via matsluss) ska plats med eluttag finnas för värmevagn.
- I anslutning ska finnas låsbart utrymme med hyllor för torrvaror.
- Plats för påfyllnadsvagn.
- För att säkra hygien ska separat tvättställ med beröringsfri blandare finnas.

- Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.
- Eventuellt mediauttag, samordnas i planeringsskedet.

3.6.3 Vardagsrum

Rummet ska kännas hemtrevligt och vara naturlig träffpunkt för de boende inom avdelningen. Genom placering, storlek, utformning och möblering ska rummet upplevas som bostadens vardagsrum och inte som ett dagrum.

Funktionskrav

- I vardagsrummet ska det finnas utrymme för soffa, bord, fåtöljer och TV.
- De som använder rullstolar ska kunna delta i samvaron.
- Viktigt att matsal/vardagsrum på enheten ska vara så stor så att hela avdelningen kan samlas.
- Ljudmiljö i vardagsrum/kök ska vara anpassade för hörslina.
- Mediauttag.
- Eluttag

3.6.4 Korridor

Korridorer ses som ett kommunikationsutrymme och ska erbjuda säker förflyttning med och utan hjälpmedel. Korridorer ska minimeras till fördel för boendeytan, dock måste en säng med lätthet kunna transporteras ur den egna lägenheten. En korridor ska alltid avslutas på ett naturligt sätt med en sittplats eller något annat som markerar ett avslut, gärna med utsikt mot trädgård.

En korridor kan omvandlas till något positivt och stimulera till rörelse med sittplatser, utsikt mot trädgård, konstväggar eller utställningsplatser.

Funktionskrav

- Korridor ska medge enkel förflyttning av sängar, in och ur lägenhet samt vidare i husets alla delar.
- Två standardrullstolar ska kunna mötas.

3.6.5 Balkong/uteplats

Balkongen ska vara regn- och vindskyddad samt kunna avskärmas mot sol. Balkongen ska ge en lugn och trygg utevistelse för de boende. Balkongen ska vara inglasad och öppning av inglasningen ska vara med tvåhandsfattning.

Varje avdelning ska ha en egen balkong eller uteplats. Samtliga boende med personal på respektive avdelning ska kunna vistas sittande på balkongen

samtidigt. Det ska beaktas att samtliga boende kan ha hjälpmedel så som rullstol eller rollator. De ska med lätthet kunna ta sig ut och in på balkongen samt vistas där tillsammans med och utan hjälpmedel. Minst en säng ska kunna få plats på balkongen och även den ska med lätthet kunna tas in och ut även när övriga boende vistas på balkongen (*det pågår en utredning om dörrbredd på balkongdörr*).

Funktionskrav

- Rullstolar och sängar ska kunna rullas ut på balkong och uteplats, därför ska tröskeln vara låg. Det får inte vara några nivåskillnader (*det pågår en utredning om dörrbredd på balkongdörr*).
- Balkongen ska vara inglasad med öppningsbara glaspartier för att släppa in luft. Öppningsbara partier i inglasningen ska ha tvåhandsfattning.
- Bra akustik ska eftersträvas.
- Balkonggolvet ska ha dammbunden betong.
- Balkongen ska byggas utan skarvar.
- Delar av balkongvägg med genomskinligt material för att kunna se ut. Det ska vara en tät del längs ner så att det inte upplevs att man kan trilla ut.

3.6.6 Teamrum

Rummet är för att personalen inom avdelningen ska ges bra förutsättningar till samarbete, används för mindre personalmöten.

Funktionskrav

- Plats för TV-skärm
- Sekretesskrav
- Plats för fyra-sex personer vid bord samt ett par mindre höj- och sänkbara skrivbord.
- Mediauttag.
- Tvättställ.
- Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.

3.6.7 Personaltoalett

Personaltoalett ska finnas med tagglås.

3.6.8 Städutrymme på avdelningarna

Inom varje avdelning, eller om planlösning medger två avdelningar, ska det finnas ett mindre utrymme för städutrustning och utslagsback att användas av personalen.

3.6.9 Rum för spoldesinfektor

Spoldesinfektor ska finnas på varje avdelning eller om planlösning medger, delas

mellan två avdelningar. Den kan finnas i anslutning till eller i ett städförråd. Spoldesinfektorn används för rengöring och desinfektion av bäcken, urinflaskor, handfat, skurhinkar. Det ska finnas tvättställ med beröringsfri blandare. Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.

3.6.10 Avdelningsförråd

Förråd är viktigt för mellanlagring av förbrukningsmaterial på avdelningen. Ska förses med hyllor och lås via tag. Förråden ska till ytan vara generöst tilltagna. Om planlösning medger, kan förråd delas mellan två avdelningar.

3.6.11 Sophantering

Sophantering i verksamheten är viktigt för att minska smittspridning, lukt samt onödigt långa transporter för personal. Sophanteringen ska kunna ske rationellt med korta transporter för enhetens personal. Sophanteringen ska möjliggöra kompostering och källsortering och planeras för såväl källsortering som arbetsvänlig hantering för all personal, se vidare under stycke för gemensamt kök för boendeenheten. Det blir ofta mycket sopor på ett särskilt boende varför samband och avstånd måste studeras noga. Rum för såväl vanliga sopor samt det som sorteras ska placeras nära angöringsplats för sophämtning. Den miljöpolicy som finns i Hallstahammars kommun ska följas.

Funktionskrav

- Sopnedkast ska finnas på avdelningen för att undvika lukt och att personal ska behöva lämna avdelningen. Om anläggning med sopnedkast har motorer från till exempel sopsug, bör de placeras en bit från verksamhet för att undvika störande ljud. Gäller för inkontinensmaterial.
- Sopnedkastet ska vara sådant att det inte går att öppna lucka samtidigt på olika våningar. Sopnedkast förses med tagglås.
- Utrymme och utrustning för källsortering måste säkras inom respektive avdelning. Bör finnas i kök så att mellanlagring inte behövs.

3.7 Den enskilda lägenheten inom avdelningen

Ledstjärna vid utformningen är en vanlig lägenhetsfunktion, om än i mindre skala. Det ska finnas utrymme för att sova, äta och förvara sina saker. Lägenheten bör vara cirka 30-35 kvadratmeter för att alla funktioner ska få plats.

Funktionskrav allmänt

- Central avstängningsmöjlighet för el i lägenheten.
- För att underlätta in- och utflyttningar och undvika krock med taklyft ska fast belysning finnas i hall, vardagsrum/sovplats och hygienutrymme. Belysningen skall vara dimbar.

- Lägenheten förbereds för trygghetsskapande teknik.
- Möjlighet till individuell temperaturreglering, 21-25 °C.
- Ljudklass B ska uppnås i boenderum mellan lägenheter och mot korridorer och gemensamhetsutrymmen i avdelningen.
- Eluttag i lägenheten för att möjliggöra olika möbleringar.
- Kontrastmarkering ska finnas vid samtliga belysningsknappar i lägenheten.
- Värdeskåp med kod- alternativt elektroniskt lås.
- Medicinskåp med tagglås med spårningsfunktion som personalen kan hantera, kan vara off-line avläsning.
- Säng kan placeras utmed vägg eller rakt ut från vägg.
- Personalen ska kunna stänga av allt vatten till lägenheten utan att behöva stå på en pall eller stege.
- Fönster i lägenheterna ska vara vridbara och öppningsbara för fönstervätt samt eventuellt med bortmonteringsbara fönstervred.
- Rullgardiner placeras i alla fönster för mörklägningsfunktion.
- Gardinstång i samtliga fönster i lägenheten.
- Vädringsfunktion ska finnas i varje lägenhet, dock ska föremål ej kunna slängas ut.
- Mediauttag.
 - Möjlighet till att teckna eget abonnemang för mediatjänster.

3.7.1 Entré/hall

Hallen markerar gränsen till den privata delen. Det är viktigt för att skapa hemkänsla och bevara den boendes integritet. I hallen ska det finnas plats för hatthylla, garderob eller klädkammare. Säng ska kunna rullas ut från rummet. Hallen kan innehålla pentry, se nedan. Kontrastmarkering ska finnas vid belysningsknapp. Hållare för handsprit skall monteras i hallen.

3.7.2 Pentry

Pentry bör ses som ett komplement till det gemensamma köket. Pentryt kan placeras i hallen och ska anpassas till boende i rullstol.

Funktionskrav

- Pentryt ska utformas med exempelvis skåpluckor i glas samt belysning i skåpen.
- Möjlighet ska finnas att förvara kylda drycker och lite mat i ett upphöjt kylskåp med frysack
- Möjlighet att ta ett glas vatten och att diska.
- Eluttag med timer så att fristående kokplattor kan användas.
- Arbetsbänk ska ha belysning.
- Stänkskydd.

3.7.3 Vardagsrum/sovplats

Lägenheten ska ge ett trivsamt intryck och enkel att möblera.

Funktionskrav

- Sovplatsen ska ge möjlighet till två alternativa placeringar av sängen. Personalen ska kunna arbeta på båda sidor om sängen. De boende ska också kunna ta sig i och ur sängen från båda håll med hjälp av rollator eller rullstol.
- Sängen ska kunna rullas ut från rummet med den boende liggande i.
- I rummet ska det finnas utrymme för möblering så att de boende kan umgås med anhöriga och vänner.
- Det ska finnas lampputtag i taket vid platsen för möbleringen för möjlighet att ha hängande belysning.
- Fönstren ska ha låg brösthöjd för att boende ska kunna se ut både sittande och liggande i säng. Fönstren får dock inte gå ända ned till golvet. Eluttag ovanför och på sidan om fönster, för fönsterbelysning.

3.7.4 Taklyft

Alla lägenheter förses med infällda skenor för taklyft. Taklyftarna som används ska vara kompatibla med de hjälpmedel som hjälpmedelscentrum i Västmanland använder sig av. Vårdpersonalen ska på ett enkelt sätt kunna flytta lyftmotorerna mellan lägenheterna när vårdbehoven förändras. Personalen ska inte behöva stå på steg eller pall, och inte heller behöva använda verktyg för att ta ner eller sätta upp motorer. Upphängningsanordning ska finnas på vägg.

Äldreförvaltningen ska vara delaktig i lösningsförslag. Leverantören av taklyften ska ha goda referenser, märket ska ha goda recensioner och vara beprövad i liknande verksamheter. Belysning i lyftområdet ska vara infälld för att underlätta taklyftens funktion.

3.7.5 Badrum

Hygienrummet ska erbjuda den boende möjligheten att sköta sin hygien med eller utan assistans. Hygienutrymmet ska förses med tvättmöjligheter för att hantera den boendes tvätt.

Funktionskrav

- Dörr ska vara mot rum, inte mot hall.
- Utformning och storlek ska vara sådan att rullstol, duschstol och motsvarande lätt kan användas och enkelt manövreras inom hygienutrymmet.
- RWC med elektrisk höj- och sänkbar WC-stol och tvättställ.
- RWC med höj och sänkbar WC-stol ska kunna användas i kombination

med tippbara hygienstolar.

- WC-stol och tvättställ får inte placeras mitt emot varandra. Placeras gärna så att förflyttning mellan WC-stol och handfat underlättas.
- Plats för kombimaskin ska finnas. Eluttag till maskinen ska kunna stängas av centralt på avdelningen.
- I badrummet behövs ett högskåp med dörr, en låsbar del för eluttag samt skåp med flera hyllor.
- Ytskikt i badrummet ska vara halksäkert och med fördel golvvärme samt slitagetåliga väggar.
- Nattbelysning- vägledningsljus ska finnas i varje badrum. Ska kunna stängas av och på vid behov.

3.7.6 Förvaring

Förvaringsutrymmena i lägenheten bör vara generöst tilltagna. I varje lägenhet ska det finnas en klädkammare.

Funktionskrav i lägenheten

- Möjlighet att hänga ifrån sig ytterkläder.
- Ett utrymme att förvara städartiklar i.
- Klädkammare med hyllplan.

3.8 Ekonomitrymmen

Ekonomitrymmen för mathantering, tvätt, skölj, förråd, städ och sophantering.

3.8.1 Grovtvättstuga

Den boendes tvätt hanteras i lägenheten. Som komplement behövs en grovtvättstuga. Placeringen ska göra det lätt att nå för alla enheter utan långa transporter och utan att passera annan avdelning. Viktigt att grovtvättstugan inte ger störande ljud och tillåter tvätt på natten utan att störa boende. Ren tvätt tas ut direkt till korridor.

Funktionskrav

- Tvättstugan ska dimensioneras för en effektiv tvätthantering.
- Tvättstugan ska vara rymlig och välplanerad.
- Varje grovtvättstuga ska innehålla följande:
 - Tvättmaskiner.
 - Torktumlare.
 - Torkskåp.
- Bänk för vikning av tvätt med tillhörande över- och underskåp. Alla bänkskåp ska ha lådor.
 - Två vagnar för transport av ren tvätt, ska finnas uppställda.

- Strykbräda med eluttag i närheten.

3.8.2 Förrum till grovtvättstuga

- I anslutning till tvättstugan kan ett mindre rum finnas om ytorna mellan smutsig tvätt och ren tvätt i tvättstugan inte är separerad och det finns risk för kontaminering:
 - Här tas smutsig tvätt in till tvättstugan.
 - Tvättställ med beröringsfri blandare.
 - Hållare för tvål, handsprit och pappersrullsdispenser monteras vid tvättställ.
 - Plats för vagn tillhörande smutstvätt.
 - Möjlighet att spola av hjälpmedel och tvätt.
 - Egen ingång från korridor och tvättstuga.

3.8.3 Varustransporter - varuintag

Stora mängder förbrukningsmaterial och hjälpmedel används på ett boende för äldre. Leveranserna kommer på stora pallar och hanteras ofta med pallyftar. Det är viktigt att studera hanteringen, såväl mottagning, inlastning i huset som transporter inom huset.

Mottagning av varor får inte ske genom boendets huvudentré. Särskilt varuintag ska finnas i anslutning till huvudförråd eller nära hiss till sådant förråd. Porttelefon behövs.

3.8.4 Städcentral

Det ska finnas en städcentral för extern lokalvårdare, där utrustning för städning av allmänna utrymmen förvaras och rengörs.

Funktionskrav

Det ska finnas mopptvättmaskin, torktumlare, städutrustning, städmaterial, utslagsvask, golvbrunn, tvättmaskin, plats för laddning/tömning av skurmaskin. Ska placeras nära hiss.

3.8.5 Centralt soprum

Soprum ska placeras i markplan på logistiksidan av huset. Soprummet ska vara väl tilltaget för att möta verksamhetens behov samt finnas utrymme för olika typer av fraktioner. Soprummet ska vara utrustat på sådant sätt att doftspridning ej uppstår till närliggande rum.

Möjligheterna till kompostering av matavfall och växter ska finnas. Även möjligheter till sopsortering ska finnas.

Vid driftstopp av matkvarnar, ska plats för sekundär komposthantering finnas.

Viktigt att med tillräcklig dimensionering, ha säkra, enkla och hygieniska transporter ur byggnaden. Påkörningskydd ska finnas på samtliga väggar.

3.8.6 Riskavfall

Utrymme ska finnas i soprum, behöver inte vara skiljt från annat avfall.

3.8.7 Hissar

Hissar ska finnas i tillräcklig omfattning, minst två sänghissar så att verksamheten kan fungera vid driftstopp av en hiss. Hissarna ska betjäna alla planen i nära anslutning till avdelningen. Utrymme för hjälpmedel ska finnas i anslutning till hissar på varje boendeplan. Tydlig skyltning i hiss angående de olika avdelningarna och våningarna.

3.8.8 Centriförråd

Centralt förråd för förbrukningsmaterial bör finnas i anslutning till varuintag eller i närhet av varuintag och hiss.

3.8.9 Hjälpmedelsförråd

Detta förråd ska finnas i nära anslutning till varumottagning för att på ett smidigt sätt kunna förvara, ta emot och lämna tillbaka olika typer av hjälpmedel.

3.8.10 Säsongsförråd

Även förråd för julsaker mm ska finnas. Förråden förses rikligt med hyllor.

4. Verksamhetsanknuten teknik

Generellt ingår installation och material i fastighetsägarens entreprenad. Samordning behöver ske med Hallstahammars kommun sakkunniga och sidoentreprenörer. Utvecklingen går framåt, vilket medför att ett nära samarbete mellan parterna behövs. Ansvar i förvaltningskedje enligt gränsdragningslista.

Den trygghetsskapande tekniken kommer att upphandlas av Hallstahammars kommun i en separat funktionsupphandling. Upphandlad leverantör av trygghetsskapande teknik kommer att utföra sitt införande samtidigt som övriga entreprenörer utför arbete i fastigheten.

Grundförutsättningar i fastigheten för trygghetsskapande teknik:

Wi-Fi installerat av Hallstahammars kommun kommer inte kunna nyttjas av leverantör för trygghetsskapande teknik. Leverantören ansvarar för all teknik som krävs för att få funktionerna att fungera inklusive ev SIM-kort.

Fastigheten kommer att vara ansluten till stadsnät tillhandahållet av Fibra.

Nätverksuttag för den trygghetsskapande tekniken ska finnas i varje lägenhet.

4.1 Trygghetsskapande teknik

Personer som bor på ett särskilt boende för äldre har behov av att

- tillsyn utifrån sitt individuella behov där integritet och självständighet stärks.
- snabbt få hjälp och stöd av personal vid fall, skada eller sjukdom.
- få stöd i att identifiera och förebygga risk för fall, skada eller sjukdom

Personal på ett boende för äldre har behov av att

- kunna tillgodose krav på individcentrerade insatser vid t ex tillsyn.
- snabbt upptäcka avvikande händelser så som fall, skada eller sjukdom, för att minimera skadeeffekterna och ge ett effektivt omhändertagande
- ha effektiva arbetsmetoder där personalen är på rätt plats vid rätt tillfälle.

För att uppnå beskrivna behov ser Hallstahammars kommun ökad tillgång och användning av trygghetsskapande teknik som en viktig förutsättning.

Verksamheterna har behov av teknik som smälter in i hemmiljön och inte ger intryck av sjukhusmiljö. Ett exempel är personliga larm som möjliggör att öppna upp inomhusmiljön så att de boende kan röra sig självständigt både i fastigheten och i utomhusmiljön.

Utvecklingen går snabbt inom detta område, ett exempel är införande av teknik som möjliggör trygg och ostörd tillsyn på natten.

4.2 Funktioner för att påkalla hjälp från personal

Det särskilda boendet bör förse med ett system som möjliggör följande funktioner:

- Funktion för larm som individen själv aktiverar genom tryck eller beröring, kroppsburen.
- Funktion för larm som individen själv aktiverar genom tryck eller beröring, för montering på vägg i lägenhet eller fristående placering i lägenhet på tex ett bord.
- Funktion som larmar om individen befinner sig på golvet, tex liggande eller sittande, inne i lägenhet.
- Funktion som möjliggör visuell tillsyn på distans d.v.s. att på distans kunna se en visuell presentation av individen med hjälp av teknik.
- Funktion som larmar om individen går in och/eller ut från toalett.
- Funktion som larmar om individen lämnar lägenhet genom lägenhetsdörr.
- Funktion som larmar om individen lämnar sängen samt lämnar sängen och inte kommer tillbaka.
- Funktion som larmar om individen är på väg att lämna sängen. Exempelvis genom att sätta sig upp på sängkanten eller föra ett ben utanför sängkanten.
- Funktion som larmar vid vätska/fukt i säng tex urinläckage.
- Funktion som larmar om individen befinner sig på golvet/marken på annan plats än i lägenhet. Med annan plats menas inomhus i fastigheten eller i den närliggande utomhusmiljön som tillhör aktuell verksamhet.
- Funktion som larmar om individen passerar mellan olika passager utanför lägenheten.
- Funktion som vid larm från lägenhet stödjer tvåvägskommunikation med röst.
- Funktion med GPS navigering, kroppsburen.

4.3 Funktioner för verksamheten

Särskilt boende ska förse med ett system som möjliggör följande funktioner för personalen:

- funktion för mottagning av larm
- funktion för dubbelbemanning
- funktion för akutlarm
- funktion för närvaromarkering
- funktion för kvittens av larm.

- funktion som upptäcker och underrättar personal om dörrars förändrade läge

4.4 Samordning

Enhetens datakommunikation ska samordnas så att flera viktiga funktioner ska kunna tas emot i samma bärbara larmmottagare. Exempel är signaler från den trygghetsskapande tekniken och brand.

Loggar och spårbarhet ska följa verksamhetens riktlinjer och rutiner.

Mer teknisk information om lämnas vid genomgångar i planeringsskedet. Slutlig utformning av området verksamhetsanknuten teknik sker i samarbete med sakkunniga inom Hallstahammars kommun.

4.5 Media

Möjligheten att samordna TV- och datanät ska studeras.

Möjlighet ska finnas för de boende att enkelt teckna abonnemang för ett större kanalutbud än vad fastighetsägaren tillhandahåller. Basutbud ska tillhandahållas av fastighetsägare.

4.6 Hörslingor

Samlingslokaler ska förses med hörslinga. Allrum inom avdelning ska förses med hörslinga främst för TV. Ska kunna kopplas från avdelningen till allmänna utrymmen, exempelvis för att kunna höra Luciatåg.

4.7 AV-utrustning

Samlingssalen ska förberedas mediauttag för anslutning av högtalaranläggning, projektor, filmduk och integreras med hörslingeförstärkare. Alla sammanträdesrum, personalrum och enhetschefsrums ska förberedas med mediauttag för projektor eller tv-skärm.

5. Fastighetsanknuten teknik

Generellt så ingår installation och material i fastighetsägarens entreprenad. Samordning behöver ske med Hallstahammars kommuns sakkunniga och sidoentreprenörer. Utvecklingen går fort framåt, vilket medför ett behov av nära samarbete mellan parterna. Ansvar i förvaltningsskede enligt gränsdragningslista.

5.1 Datakommunikation

Ett fastighetsnät inom vård- och omsorgsboendet som ger bra förutsättningar för verksamhetens behov, t ex välfärdsteknik och mobilt arbetssätt via ett heltäckande trådlöst nätverk. Fastighetsnät ska finnas för uppkoppling av trygghetslarm, passersystem, larmsändare, datorer, telefoni, TV m.m.

Inkoppling och aktivering av fiber med aktiv utrustning, placering av wifi samt märkning ska ske i samråd med Hallstahem och Hallstahammars kommuns leverantörer av datakommunikation.

Funktionskrav

- Separat fastighetsnät för fastighetsteknik installeras om fastighetsägaren avser att ansluta utrusningen.
- Möjlighet för boende att teckna egna mediaabonnemang.
- I mötesrum placeras mediauttag i tak eller golvbrunnar samt ytterligare platser. Omfattning enligt överenskommelse i planeringskedet.
- Inom hela boendet ska installeras ett ledningsnät för media.
- Accesspunkter för trådlöst nätverk beställs av gällande avtalspart.
- Wifi täckning ska finnas inom hela boendet och i delar av trädgården.
- För It utrymmens (korskopplingsrum) utformning och placering används MCFs standard som vägledning. I korthet ska korskopplingsrum placeras skilt från starka magnetfält. Skulle någon form av server installeras ökar kraven på yta i rummet samt krav på installationsgolv.

5.2 Passagesystem/Lås

Passagesystem ska vara näst intill nyckelfritt, där passerkort styr åtkomsten för både boende och personal samt integreras med trygghetsskapande teknik.

FÅ ansvarar för lås i skalskydd samt egna utrymmen såsom UC mm. Detta ska ske i samarbete med sakkunniga inom Hallstahammars kommun.

Funktionskrav

- Onlinesystem med taggar som ska kunna kommunicera externt som RCO MEGA eller likvärdigt som beställaren bedömer.
- Elektroniska lås typ RCO NoKey eller likvärdigt med för kompatibilitet med online systemet på alla låsta dörrar som inte har online läsare.
- Lägenhetsdörrar utrustas med nödcylinder för nyckel, där huvudnycklar placeras i nyckelskåp på avdelningen.
- Installationen ska följa Kommunens projekteringsanvisning för Passage och inbrottslarmssystem.

5.3 Porttelefon

För ytterdörrar till boendet ska det monteras porttelefoner. Porttelefonerna ska vara försedda med talfunktion. Personalen ska kunna prata med den som står utanför. Porttelefonerna ska vara kopplade till verksamhetens telefoner, inte till handenheten för larmmottagning. Porttelefonerna ska inte användas för fjärröppning av dörr.

5.4 Brand

Brandskyddet ska projekteras och utformas utifrån gällande lagkrav, myndighetskrav, standarder och rapporter som reglerar brandskyddet, samt kommunens projekteringsanvisning avseende brand.

Fastighetsenhetens projekteringsanvisningar utgör Hallstahammars kommuns ambitioner avseende byggnadstekniskt brandskydd. Projekteringsanvisningarna är ett tillägg till gällande lagar, myndighetskrav och försäkringsvillkor.

5.5 Numrering av larm

Numrering av larm från trygghetsskapande teknik och larm vid brand ska följa ett och samma system samt ha en logisk följd. Larmet ska anges med samma platsbenämning oavsett om det är ett larm från trygghetsskapande teknik eller larm vid brand. Detta för att öka säkerheten och ge effektiva och trygga arbetsmetoder för verksamheten.

Numreringen ska ha en logisk följd, ex: första lgh på första våningsplan kan ha nummer 1001, första lgh på nästa våningsplan 2001, på tredje våningsplanet 3001.

Detta innebär att Lantmäteriets nummer inte alltid kommer att överensstämma med numrering av larm. En "översättningslista" kan ibland behövas tas fram. Numreringen av larm ska ske i samverkan med Vård och omsorgsförvaltning.

Benämning avdelningar

Vid larmnumrering ska avdelningar betecknas med exempelvis bokstäver t ex A, B, C, D

Består avdelningen av två vinklar ska varje vinkel betecknas med 1 alt 2. Ett larm från avdelning A vinkel 1 kan vid larm presenteras som A1 följt av larmnummer.

5.6 Inbrottsskydd

Omslutningsytor ska hålla skyddsklass 1 enligt SSF 200 senaste utgåvan.

Inbrottslarm samt passageanläggning ska följa stadens projekteringsanvisning för Passage och inbrottslarmssystem.

5.7 Åskskydd

Trygghetslarm är känsliga anläggningar varför det noga ska studeras hur man undviker att dessa slås ut vid åskväder. Byggnaden ska förses med åskskyddsanläggning. El- och teleanläggningar förses med komplett överspänningsskydd.

5.8 El – reservkraft

Avsaknad av elektricitet under längre tid innebär mycket stora svårigheter och risker för verksamheten. Reservkraft ska finnas för all utrustning i byggnaden undantag kan göras för t ex sopsug eller delar av tillagningskök om detta är möjligt att sektionera. Utrustning som är känslig för avbrott ska förses med avbrottsfri kraft t ex trygghetsskapande teknik, IT-utrymmen och andra säkerhetssystem. Bränsleförsörjning till reservkraften dimensioneras enligt Hallstahammars kommuns beredskapskrav. Reservkraft ska starta med automatik vid bortfall av ordinarie kraftförsörjning.

5.9 Nödvatten

Om platsen är lämplig efter separat utredning så borras det en egen brunn så att fastigheten blir självförsörjande. Nödvattenanslutning ska fortsatt finnas i byggnaden med koppling i fasad.

5.10 Övrigt

Den tekniska utvecklingen går snabbt varför nya tekniska möjligheter ska studeras inför varje projektering.

Konstnärlig utsmyckning utarbetas i nära samarbete mellan kultur- och fritidsförvaltningen och Hallstahammars kommun.